

Nr. 12(64)

BAZŪNE

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2016. gada 5. decembris

GODINOT TRADĪCIJAS UN VĒSTURES VEIDOTĀJUS

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Vēl pavisam nedaudz un Latvijā iestāsies 2017. gads, kas būs Ugunīgā Gaiļa gads. Tiek prognozēts, ka tas būšot piesātināts un nestabils laika periods. Tāpēc cilvēkiem nāksies darīt visu iespējamo, lai uzveiktu savus kompleksus, atkarības un vecos ieradumus. Gailis nemīl tūlīgos. Viņš ir ļoti aktīvs un spītīgs putns. Tāpēc tiek prognozēts, ka nākošais gads būs veiksmīgs tiem, kuri būs strādīgi un izrādīs iniciatīvu. Tomēr kāds patiesībā būs nākamais gads ir atkarīgs no katra cilvēka individuāli, jo tikai mēs paši esam «savas laimes kalēji».

Ieskatoties Latvijas Neredzīgo bibliotēkas plānos, jāteic, ka nākošajā gadā vairāk uzmanības tiks pievērsts bibliotekārajiem procesiem un inovācijām, nekā kultūras projektiem.

Šobrīd bibliotēkas lasītavā norit intensīvi remontdarbi. Tas nozīmē, ka jaunajā gadā ieiesim arī ar gaišu, plašu un interesanti iekārtotu lasītāju tikšanās vietu. Nākošais gads sola arī pārmaiņas personālā, kā arī jaunu ideju ieviešanu dzīvē.

Savukārt Braila raksta grāmatu plānā uz 2017. gadu esam iekļāvuši *tikai* latviešu autoru darbus. Starp viņiem ir Knuts Skujenieks, Laima Kota, Luīze Pastore, Juris

Rubenis, Ilga Raščevska un Dzintars Tilaks, kā arī Ēriks Hānbergs un Uldis Briedis ar grāmatu «Vāgūzis». Izdosim arī Strazdumuižas internātvidusskolas ieteiktās Māra Runguļa bērnu grāmatīņas «Gliemežvāki», «Sirsniņsalas» un «Avenes». Nākošgad noslēgsim Kristīnes Mūrnieces triloģijas «Eņģeļu acis» izdošanu, savukārt, domājot par Latvijas simtgadi, Braila rakstā tiks reproducētas tādas Latvijas vēsturi aprakstošas grāmatas kā «Mūsu karoga stāsti» un Garlība Merķeļa «Latvieši».

Vēl viens 2017. gada nozīmīgais notikums būs 95 gadu jubileja kopš 1922. gadā Neredzīgo institūta skolotāji Pāvils Eihe un Alberts Rutkis izstrādāja latviešu valodas specifisko burtu pierakstu Braila rakstā. Kā zināms, sākotnēji grāmatas tika pārrakstītas ar roku, taču vēlāk, 1953. gadā, vienā no padomju tipogrāfijām tika atvērta ceļš, kurā Braila raksta grāmatas sāka iespiest izmantojot iespiediekārtas. Tad arī tika izveidota pirmā neredzīgo raksta redakcija, kura ir iedibinājusi Braila raksta grāmatu poligrāfijas tradīcijas, t.sk., pierakstu atspoguļojumu ne tikai latviešu valodā, bet arī svešvalodās, saglabājot Latvijā pastāvošos interpunkcijas nosacījumus. Šīs tradīcijas tika aizgūtas no Krievijas un tās ir aktuālas līdz pat šodienai. Protams, ka laika gaitā iesējums vai pieraksta nianses ir mainījušās vai papildinājušās, piem., pie saīsinājumiem ir ieviestas dubultās lielo

burtu pazišanas zīmes, tekstos ir parādījušās zīmes, kas saistītas ar interneta apzīmējumiem utt. Šādas izmaiņas parasti notiek tāpēc, lai lasītājam būtu vieglāk saprast lasāmo tekstu, nevis, lai atvieglotu darbu izdevējam. Pāris gadu atpakaļ savas inovācijas piedzīvoja arī Braila raksta grāmatu titullapas: Braila rakstā tās tika papildinātas ar informāciju par grāmatas oriģināla izdevēju un gadu, bet redzīgo rakstā tiek iekļauts arī saturs. Šīs izmaiņas tika ieviestas tāpēc, lai bibliotēkas darbinieki varētu lasītājiem pastāstīt par grāmatas saturu.

Ikvienas izmaiņas vai papildinājumi ir nelieli, jo Braila pieraksta pamattradīcijas nedrīkst izjaukt vai vienpersoniski mainīt. Parasti šādas izmaiņas diktē tehnoloģiju attīstība, valodniecības likumi, kā arī autortiesības.

Viena no autortiesību ievērošanas pamatprasībām grāmatu reprodukcijā Braila rakstā ir nodrošināt pēc iespējas maksimāli pietuvinātu autora izpildījuma un izteiksmes veidu. Piemēram, ja autors vēlas savā tekstā lietot lielos burtus tur, kur parasti tie netiek lietoti, tad ir jādomā, kā to nodrošināt Braila rakstā (kur latviešu valodā nav lielo, mazo burtu), turklāt neradot lasītājam problēmas teksta uztverei.

Savukārt tehnoloģiju attīstība ievieša tādus papildinājumus kā mājaslapu, e-pastu un citu interneta portālu adrešu pierakstu. Ņemot vērā to, ka šobrīd studējošajiem neredzīgajiem studentiem arvien vairāk ir pieejami informācijas resursi gan drukātā veidā, gan internetā, tad būtiska nozīme tiek piešķirta grāmatās ievietoto izmantoto literatūru sarakstam, kas visbiežāk tiek pierakstīts, ievērojot vispārpieņemtos bibliogrāfiskos standartus, par kuriem Braila raksta lasītājiem līdz šim nav bijis zināms. Lai nodrošinātu autortiesību ievērošanu, šī gada nogalē Braila raksta redakcija spraigās diskusijās pieņēma vēsturisku lēmumu, kā turpmāk pierakstīt šādas ziņas.

Ņemot vērā to, ka šobrīd Strazdumuižas internātvidusskolas izglītības programmā nav iekļauta vācu valodas padziļināta apmācība, esam nolēmuši, ka turpmāk teksti vācu valodā tiks reproducēti pilnrakstā, nevis kā līdz šim saīsinātajā pierakstā. Atgādinām, ka neatkarīgi no tā, kādā valodā teksti rakstīti, interpunkcijas zīmes tiek lietotas pēc Latvijā pastāvošajiem likumiem.

Šīs un citas izmaiņas/papildinājumi Braila raksta grāmatu reprodukcijas jomā pilnā apjomā tiks publicētas žurnālā «Rosme».

BIBLIOTĒKAS ZIŅAS

IESKATS «DOMAS» NOVEMBRA NUMURĀ

Ieva Velde

Metodikas, bibliogrāfijas un tifloģijas nodaļas vadītāja

Audiožurnāla «Doma» novembra numurā, kas, kā ierasts, top mēneša beigās, apkopojot rakstus no tā laikā iznākušajiem periodiskajiem izdevumiem un interneta, valdošā tēma ir Latvijas valsts svētku mēnesī, kurai atvēlēta plaša sadaļa

žurnāla ieskaņā. Uzzināsiet par karogu izšuvēju Ausmu Apšu, par Latviju kā enerģētiski spēcīgu zemi sarunā ar rīkstnieku un Latvijas senvēstures pētnieku Māri Zvauni, iepazīsiet Rūtas Vanagas atmiņas par vīramāti Melāniju Vanagu, Sabīnes Timoteo iespaidus par filmēšanos Viestura Kairiša filmā «Melānijas hronika» un citas interesantas lietas.

Psiholoģijas sadaļā jaunākais audiožurnāla numurs pieskaras tēmai «Kāpēc

latvieši tik daudz sūdzas?». «Cilvēks, kas nav ieguvis labu pašapziņu, visus notiekošos procesus un cilvēkus mēģinās pazemināt,» komentē Dagmāra Beinerte — socioloģijas zinātnieci, Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūta vadošā pētniece. Viņa arī aicina kritiski paraudzīties uz daudziem klasiskajiem literārajiem darbiem, kuri kļuvuši par mūsu pašizpratnes avotiem: «Kāpēc mūsu varoņiem literatūrā nav drosmes ņemt vārdu? Kāpēc Antiņš atbrīvo Saulcerīti, bet izjūt biklu bijību atšķirībā no norvēģu pasakas, kurā varonis atbrīvo princesi un grib viņu precēt?» Gešaltterapeite Solvita Vektere savukārt rakstā skaidro: «Bieži tiem, kam bijušas kādas lielas cerības, fantāzijas par to, kā būs, piedzīvojot vilšanos, ir tendence vēlāk vispārināt un globāli visā redzēt sliktu. No šejienes rodas vispārinājumi, ka visi vīrieši ir cūkas, visi deputāti korumpanti, visi latvieši ir skauģi.» Solvita Vektere norāda uz to, ka kritizēšana un sliktā saskatīšana ir psiholoģisks aizsardzības mehānisms. «Lai šādu domāšanas modeli mainītu, svarīgi beigt vispārināt un sākt pamanīt atse-

višķās lietas, kas iepriecina. Domai par to, kas nav, pretim likt ieguvumus, to, kas izdevies,» rosina gešaltterapeite. «Kriticismisms dzīvi neveido labāku,» viņa uzsver. «Tieši domāšanas veids formē katra cilvēka dzīvi. To mainot, mainās arī dzīve.»

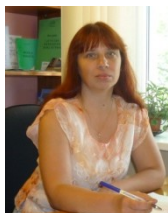
Sadaļā «Saruna ar profesoru» Latvijas Sirds ķirurģijas centra vadītājs Romāns Lācis un pasaulē zināmais latviešu ķīmiķis Ivars Kalviņš, bet kā novembra jubilārus audiožurnāls sumina šahistu Mihailu Tālu un režisoru Eduardu Smiļģi. Sadaļā «Personības» par dzejnieci Vizmu Belševicu, dzejnieku Valdi Grēviņu, gleznotāju Nikolaju Rērihu un citiem. Kā Strazdumuižas cilvēks audiožurnāla numurā godināta mūzikas pedagoģe Anna Dubovika.

Īpaši saistoša audiožurnālā ir «Interesanto stāstu» sadaļa, kurā uzzināsi par kleitām, kas apdraud dzīvību, un 3D printeru radītajām iespējām. Žurnāla noslēgumā sadaļa «Veselīgs dzīvesveids».

Īpaši saistoša audiožurnālā ir «Interesanto stāstu» sadaļa, kurā uzzināsi par kleitām, kas apdraud dzīvību, un 3D printeru radītajām iespējām. Žurnāla noslēgumā sadaļa «Veselīgs dzīvesveids».

Audiožurnāla «Doma» novembra numuru, pirmoreiz «iemēģinot roku» šajā darbā, veidojusi Lasītāju apkalpošanas nodaļas vadītāja Daina Otto. Interesantu klausīšanos!

LABIE DARBI RĒZEKNĒ

Ināra Zeltiņa
*LNERB Rēzeknes
filiālbibliotēkas vadītāja*

Līdzīgi kā smaidis un labs vārds, arī labu darbu darīšana ir brīnišķīgs ieradums, kas rada laimes sajūtu gan laba darītājā, gan šā darbiņa adresātā un nav nozīmes, cik mazs vai liels, svarīgs vai nesvarīgs šis darbs ir. Mēs, LNERB Rēzeknes filiālbibliotēka, šogad īstenojam labdarības pasākumu ciklu, ko gribētos saukt par labdarības projektu «Dod, Dieviņi, otram dot...».

Saka, ka dzīvē mēs iegūstam to, ko mums pietiek drosmes lūgt. Šis gads mums iesākās ar Rēzeknes pareizticīgo draudzes bagātīgo un mūsu bibliotēkai tik nepieciešamo grāmatu dāvinājumu. Enciklopēdijas skolēniem, izzinoša rakstura grāmatas bērniem un audiogrāmatas (kopā vairāk nekā 100 nosaukumu) ievērojami papildināja un atjaunoja mūsu bibliotēkas bērnu literatūras krājumu krievu valodā. Gribam sirsnīgi pateikties Komplektēšanas un apstrādes nodaļas kolēģiem par pūlēm, veicot arī labu darbu — noformējot mūsu dāvinājumu krājumā.

Tā kā bijām nolēmuši savā labdarības projektā iesaistīt pēc iespējas plašāku mērķauditoriju, tad kā nākamās uzrunājām Austrumlatgales radošo pakalpojumu centra «Zeimujs» vasaras nometnes bērņus, kuri pavadot 2 dienas bibliotēkā, ne vien guva jaunu informāciju par neredzīgu cilvēku dzīvi, bet arī mācījās būt iejūtīgiem, saprotošiem, labestīgiem, laipniem, sniegt palīdzīgu roku līdzcilvēkiem, atvērt sirdi labdarībai, jo labais audzina. Bērņučaklās rokas, zīmējot, mērot, izgriežot un līmējot, veidoja bibliotēkai dāvanu — «Burtiņspēli Brailā». Šī vērtīgā dāvana, kas ir kā saliekamā ābece, turpmāk palīdzēs mūsu viesiem — skolēniem, studentiem un citiem ekskursantiem vieglāk izprast Braila rakstu.

«Laimīgs ir nevis tas, kurš spēj saņemt vai dabūt, bet gan tas, kurš spēj dot citiem,» teicis Ogs Mandino. Arī mūsu bibliotēka grib būt ne tikai labumu guvēja,

bet arī devēja. Tāpēc mūsu labdarības projekta noslēdzošā daļa aicina lasītājus apliecināt, ka arī cilvēki ar invaliditāti spēj ne tikai «no otra mīļi lūgt», bet arī «otram dot». Novembra un decembra mēnešos vairākās radošajās nodarbībās lasītāji ar redzes problēmām un cita veida invaliditāti apgūs pišanas no papīra un stikla dekupāžas prasmes. Nodarbību devīze: «Nāc, piedalies, iemācies, veido un ziedo! Kopā mēs varam, kopā mums sanāks!» Šajās nodarbībās veidotos darbus, kur tiks ziedoti darbu autoru laiks, darbs un materiāli, bibliotēka dāvinās Rēzeknes pareizticīgo baznīcai. Jo, lai palīdzētu Rēzeknes bibliotēkām, draudze rīko labdarības tirdziņus. Arī mūsu bibliotēkai iegādātās grāmatas nopirktas par šādā tirdziņā iegūtajiem līdzekļiem.

Atcerēsimies: «Dod, Dieviņi, otram dot...» un būsīm laimīgi paši, darot laimīgākus arī citus.

LABA VĒLĒJUMS LASĪTĀJIEM

«Skolotājs māca: «Nojautuši, ka tuvojas dzīves krustceles, mēs neapzināti sākām pārskatīt atmiņu lenti, kurā ierakstītas visas mūsu iepriekšējās sakāves.

Ikvienam skaidrs, ka, kļūstot vecākiem, pieaug arī mūsu grūto brīžu skaits. Bet tajā pašā laikā iegūtā dzīves pieredze ļauj mums šīs sakāves pārvarēt un atrast jaunu ceļu tālāk. Pieredzes lentei noteikti jābūt mūsu smadzeņu videokasetē.

Ja mēs veltīsim uzmanību tikai sakāvju lentei, tas paralizēs visas mūsu darbības. Ja veltīsim uzmanību tikai pieredzes lentei, drīz vien uzskatīsim sevi par gudrākiem nekā esam.

Cilvēkam nepieciešamas abas šīs lentes.»»

Ar šo citātu no P. Koelju grāmatas «Mak-tub» sveicam Ziemassvētkos un novēlam dzīvē vienmēr būt līdzsvarā un mierā.

BAZŪNE

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīze**

Izdota Braila raksta nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.
Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@neredzigobiblioteka.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā Pakalpojumi

Tālrunis: 67522131, 29137112

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli. Par publikācijām atbildīgi paši autori.